

Kehitysvammaisen pojan
vanhempien kokemuksia
kilpailutetusta
asumispalvelusta

Saattaen vaihdettavat ...

Taustaa

- Pojan palvelusuunnitelmaan kirjattiin aikoinaan toiveeksi, että noin 20-vuotiaana löytyy asumisratkaisu kodin ulkopuolelta.
- 2007 alettiin kyselemään nuorille suunnattua asumispalvelua. Lopulta 15 nuoren vanhemmat olivat mukana, kun uuden yksikön rakentaminen alkoi 2009. Rakennuttajana KVPS. Valmista 2010 kesäkuussa.
- Oulun kaupunki kilpailutti nuorille kolme asiaa: Asumispalvelut, työtoiminnan ja henkilökohtaisen avustuksen – samassa kilpailutuksessa. Muutto 2010 elokuussa.

Tavoite ...

- Kodinomainen yksikkö.
- Asukkaille yksilöllinen tuki asumiseen. Asumisvalmennus.
- ”Saattaen vaihdettava” – analogia rautateiltä. On vaunuja jota ei saa noin vain rysäyttää junan jatkoksi. On myös ihmisiä, jotka tarvitsevat saattamista uuteen elämäntilanteeseen, ettei mitään menisi rikki.
- Ei monta muutosta kerralla. Ensin asuminen, sitten muut asiat. Työtoiminta ja avustajat eivät olleet vanhempien listalla ollenkaan. Ne olivat useimmilla järjestyksessä jo ennen kilpailutusta.

Ja miten se sitten menikään.

- Kilpailutus tehtiin halvimman hinnan periaatteella. Tämän seurauksena saatiin palveluntuottaja, jonka hinnalla kaupunki omana toimintana tuskin pystyisi järjestämään edes asumispalvelua. Saati sen lisäksi työtoimintaa ja henkilökohtaista avustusta. Heräsi kysymys, oliko tarjouksen motiivina pelkästään nurkanvaltaus kunnallisista palveluista?
- Henkilökunta, asukkaat ja vanhemmat näkivät toisensa ensimmäisen kerran viikkoa ennen muuttopäivää.
- Asumisryhmät olivat ihan jotakin muuta kuin oli suunniteltu asumisvalmennuksessa. Asumisvalmennuksessa opittua ja rakennettua ei hyödynnetty ollenkaan.
- Palveluntuottajan osaaminen kehitysvammaistyössä osoittautui heikoksi. Henkilökunta toimi ilman lähijohtoa lähes puoli vuotta. Hygienia, lääkehuolto ja ruokahuolto toimivat epämääräisesti. Palveluntuottaja hyödynsi nuorten kotia oman kotipalvelulyksikkönsä tukikohtana.
- Vanhempien kysymyksiä vähäteltiin – jopa nuorten välinen pahoinpitelytapaus kuitattiin ”ihastumisena”. Oikea syy oli mielialalääkkeiden väärä käyttö. Tuntui, että nuorten kodista on tullut palveluntuottajan talo, jossa nuoret ovat välttämätön paha ja häiriötekijä – kuten myös nuorten vanhemmat.

Lopputulokset

- Analogia rautateiltä – saattaen vaihdettava vaunu rysäytettiin kiinni junaan ilman saattajaa ja lähdettiin matkaan vuonna 2010. Rikkinäistä tavaraa löytyy vielä vuonna 2012.
- Nyt yritetään korjata mitä korjattavissa on. Luottamus on kuitenkin hakyllä ja prosessi voi olla vaikea ...

Eli mitä tästä opittiin?

- Kilpailutus ei tee autuaaksi. Nykyisellä systeemillä osaamattomat nurkanvaltaajat vievät palvelut ja laatu huononee.
- Missä on kilpailutettujen palveluiden laadunvalvonta? Jos kilpailutetaan, tarvitaan sopimukseen todelliset ja yksityiskohtaiset laatuksiteerit ja tiukat sanktiot. Kuntien sisäisiin palveluihin vanhastaan tarkoitettut kriteerit eivät yksinkertaisesti riitä. Ei pidä luottaa palveluntuottajiin liikaa – joillekin bisnes on tärkeämpää kuin asiakkaan hyvinvointi.
- Toivottiin nuorille asumispalvelua. Päästiin pyytämättä mukaan kokeiluun, jossa nuoret ovat koekaniinina. Ei näin pidä toimia kenenkään kanssa – erityisesti ei kehitysvammaisten!
- Vanhemmat ovat nuorten kehitysvammaisten asiainhoitajia ja ainoita tulkkeja vuosien kokemuksella. Kun elämäntilanne muuttuu, on muutos tehtävä saattaen – palveluntuottajan odotetaan osoittavan ammatillisen osaamisensa myös tässä suhteessa. Ensivaikutelma palveluntuottajan asenteesta kertoo paljon – kun vanhempien osaamista vähätellään heti kärkeen, on odotettavissa ongelmia.